

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΕΚΑΕΤΙΑΝ

1960 — 1969

Τοῦ κ. EDWIN M. MARTIN

Πρόεδρου Ἐπιτροπῆς Βοηθείας δι' Ἀνάπτυξιν τοῦ Ὄργανισμοῦ Οἰκονομικῆς Συνεργασίας
καὶ Ἀναπτύξεως

Κατὰ τὸ 1967, ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν ἀπεφάσισε, τῆς ἀποφάσεως ληφθείσης ὁμοφώνως, ὅτι μία δευτέρα «δεκαετία ἀναπτύξεως» θὰ διεδέχτο τὴν πρώτην, ἡ ὁποία εἶχεν ἀρχίσει τὸ 1961. Ἐκτοτε, διάφοροι ὄργανισμοὶ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἐκπόνησιν ἀποτελεσματικῆς στρατηγικῆς διὰ τὰ δέκα προσεχῆ ἔτη, προκειμένου τὰ ὑπανάπτυκτα κράτη νὰ προσδεύσουν περισσότερο παρ' ὅ,τι κατὰ τὴν παρελθούσαν δεκαετίαν. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν πρέπει, νομίζω, τόσον τὰ ἀνεπτυγμένα ὅσον καὶ τὰ ὑπανάπτυκτα κράτη νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν ὅ,τι ἐγένετο κατὰ τὰ ἔτη 1960—1969: Εἰς ποῖα προβλήματα προσεκρούσαμεν, τί ἐπραγματοποιήσαμεν, πῶς δυνάμεθα νὰ προσδεύσωμεν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἤδη ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων; Πράγματι ὁ ἀπολογισμὸς τῶν ἐτῶν 1960—1969 δὲν ἦτο κακός. Ὁ στόχος ἦτο νὰ ἐπιτευχθῇ ρυθμὸς ἀναπτύξεως τοῦ ἀκαθαρίστου ἐθνικοῦ προϊόντος (ΑΕΠ) κατὰ 5% ἐτησίως· τοῦτο καὶ ἐπιτεύχθη. Ὑπῆρξεν ἀπολύτως ἐξαιρετος ἐξάπλωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σχολικῶν στόχων, οἱ ὁποῖοι ἐδιπλασιάσθησαν ἢ ἐτριπλασιάσθησαν κατὰ τὰ 15 τελευταῖα ἔτη. Τὸ ποσοστὸν θνησιμότητος ἐσημείωσεν ἐκπληκτικὴν καὶ ἄνευ προηγουμένου μείωσιν, μαρτυροῦσαν κάποιαν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν ὑγιεινῆς καὶ τοῦ βιοτικῆς ἐπιπέδου.

Τέλος, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς δεκαετίας 1960—1969 ἐσημειώθη ὅ,τι ἐπωνομάσθη «πρασίνη ἐπανάστασις». Χάρις εἰς τὴν χρησιμοποίησιν καὶ νέων τεχνικῶν καλλιέργειας, ἡ παραγωγή βλαπτικῶν δημητριακῶν, ὡς ὁ σίτος καὶ ἡ δρυζα ἐδιπλασιάσθη καί, εἰς τινὰς περιπτώσεις, ἐτριπλασιάσθη. Εἶναι ἀναμφιβόλως γεγονός μεγίστης σημασίας εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἱστορίαν τῶν τροπικῶν χωρῶν.

Διατὶ συνέβη αὐτό; Διατὶ τὰ πράγματα ἐξειλιχθησαν τόσον καλῶς; Νομίζω ὅτι ὑπῆρξεν ἓν φαινόμενον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἐπαναστατικόν, δεδομένου ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ ἐλπίζουν: ἠσθάνθησαν ὅτι ἠδύναντο νὰ βελτιώσουν τὴν τύχην των καὶ νὰ μεταβάλουν τὴν ὑφισταμένην κατάστασιν. Τὰ σύγχρονα μέσα πληροφορήσεως, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς τὴν βάσιν αὐτῆς τῆς ἄλλα-

γής στάσεως (καθώς και ώρισμένων έκ τών πολιτικών προβλημάτων τὰ όποία ένεφανίσθησαν ταυτοχρόνως) επέτρεψαν ούτως εις τὰ έθνη νά μάθουν πώς νά κατευθύνουν τās προσπάθειάς των, πώς νά εκμεταλλεύονται καλύτερον τούς πόρους των. Ἀπό τῆς ιδιαιτης των πλευράς αἱ ανεπτυγμένα χωράι επέτυχον — και τοῦτο είναι σημαντικόν — νά αποφύγουν πᾶσαν σοβαράν άνακοπήν κατά τὰ έτη 1960 — 1969. Ούτως, αἱ εισαγωγαὶ ἐξ ύπαναπτύκτων χωρῶν ηῦξανον κατ' έτος και ένίστε λίαν σημαντικῶς. Οὕδαμῶ τῆς οικονομικῆς ιστορίας, δσον μακράν και άν ανατρέξωμεν, εύρίσκεται προηγούμενον τοῦ φαινομένου αὐτοῦ.

Ἐπίσης ἡ βοήθεια έτριπλασιάσθη από τοῦ 1956, άνελθοῦσα εις 13 δισεκ. δολλαρίων περίπου κατά τὸ 1968. Ἡ προσπάθεια αὐτῆ συνετέλεσεν άναμφιβόλως μεγάλως εις τās σημειωθείσας ὑπό τών ύπαναπτύκτων χωρῶν πρόδους.

Ἄλλ' ἐφ' δσον ἡ κατάστασις έμφανίζεται τόσοσν ίκανοποιητικῆ, πώς γίνεται νά παραπονοῦνται τόσοσν, και συχνάκις χωρὶς πικρίαν, οἱ ἡγέται τών ύπαναπτύκτων χωρῶν διὰ τὴν πείνιαν, τὴν στασιμότητα και τὴν έλαχίστην σημειωθείσαν πρόδον εις τὴν οικονομίαν των; Βεβαίως, μία αἰτία είναι: οἱ ἡ πρόδους κατενεμήθη άνίσως. Ὁρισμένα χωράι ειχον καλύτερα αποτελέσματα από άλλας. Ὁρισμένα τάξεις άπήλαυσαν μεγαλυτέρας εδημερίας από τās μάζας. Ἐξ άλλου, ἡ δημογραφικῆ εξέπλωσις ἦτο άνωτέρα τών προβλέψεων και ὑπερέβη τὸ 2,5% έτησίως, μειοῦσα τὴν θελίωσιν τοῦ κατά κεφαλὴν εισοδήματος, ἡ όποία θά έσημειοῦτο εκ τῆς αύξήσεως τοῦ άκαθαρίστου έθνικοῦ προϊόντος. Τὸ γεγονός είναι, δυστυχῶς, οἱ αἱ πλείστα τών ύπαναπτύκτων χωρῶν ειχον προΐδον μὴ ὑπερβαίνον τὰ 100 δολλάρια κατά κεφαλὴν. Ἡ αύξησις κατά 2—3% έτησίως ένός τόσοσν χαμηλοῦ εισοδήματος δέν παρέχει παρά μικρὸν μόνον συμπλήρωμα τῆς άγοραστικῆς του δυνάμεως. Ούτως, οἱ ένδιαφερόμενοι πληθυσμοὶ δέν δύνανται νά παραδεχθοῦν οἱ ἡ τύχη των έβελτιώθη. Καὶ οἱ μόνον δέν δύνανται νά εκτιμήσουν τās σημειωθείσας πρόδους, άλλ' ἐπὶ πλέον ειχον πρό οφθαλμῶν τὴν έπιτυχίαν τών ανεπτυγμένων χωρῶν. Τὰ ύπανάπτυκτα κράτη ειχον πλήρη συνείδησιν τοῦ τί ειχει προσφέρει ἡ έπιστήμη και ἡ σύγχρονος τεχνικῆ και τί θά ἠδύναντο νά προσφέρουν εις αὐτὰ άν έλαμβάνοντο δλα τὰ άναγκαῖα μέτρα.

Ὅπως ειχον τὰ πράγματα, νομίζω — και τοῦτο άποτελεῖ καθαρῶς προσωπικὴν μου άποψιν — οἱ θά έπρεπε νά προσπαθῶσμεν νά εκπονήσωμεν μίαν στρατηγικὴν, τῆς όποίας οἱ στόχοι θά ἦσαν τρεῖς: πρώτον, νά αύξήσωμεν τὸν δγκον τών πόρων, δεύτερον, νά εξασφαλίσωμεν άποτελεσματικωτέραν χρησιμοποίησιν τών πόρων αὐτῶν, και, τρίτον, νά ευνόήσωμεν καλύτεραν κατανομήν τών παραγομένων αγαθῶν. Ἀνάπτυξις τών πόρων σημαίνει ανάπτυξιν τῆς έσωτερικῆς άποταμειούσεως τών ύπαναπτύκτων χωρῶν δσον και τοῦ δγκου τῆς προσφερομένης εις αὐτὰς έξωτερικῆς βοηθείας. Τὰ ανεπτυγμένα κράτη έδέχθησαν τὸν στόχον μιάς καθαρᾶς μεταφορᾶς κεφαλαίων πρὸς τās ύπαναπτύκτους χωράς άντιστοιχοῦσαν πρὸς 1% τοῦ έθνικοῦ των προϊόντος, άλλὰ δέν ώρίσθη άκόμη ἡμερομηνία. Νομίζω οἱ δ στόχος αὐτὸς θά έπρεπε νά έπιτευχθῆ τὸ άργότερον μέχρι τοῦ 1975. Ἄλλωστε, θά έπρεπε, άν ἦτο δυνατόν, νά ορισθῆ άκριβῆς ἡμερολόγιον αύξήσεως τῆς βοηθείας εκ τοῦ ιδιωτικοῦ τομέως — διότι αὐτῆ είναι ἡ μόνη διὰ τὴν όποίαν δύναμεθα νά ειχωμεν πράγματι έγγυήσεις. Ἐπὶ πλέον, είναι άπολύτως άναγκαῖον

νά αυξήσωμεν τὰς εἰσαγωγὰς μας ἐξ ὑπαναπτύκτων χωρῶν, ἀφ' ἑνὸς πρὸς συν-
 χισιν τῆς ἰδίας οικονομικῆς μας ἀναπτύξεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὸ πλεόν γεν-
 ναϊδωρον ἀνοιγμα τῶν ἀγορῶν μας εἰς ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα δύνανται αὐταὶ νὰ παρα-
 γάγουν εὐκολώτερον ἀπὸ ἡμᾶς. Καὶ αὐτὸ συμβαίνει τόσο εἰς ἀγροτικὰ ὅσον καὶ
 εἰς βιομηχανικὰ προϊόντα. Προκειμένου ὁ τρίτος κόσμος νὰ δυνηθῆ νὰ γνωρίσῃ
 ἱκανοποιητικὴν ἀνάπτυξιν, εἶναι βασικὸν νὰ ἀφήσωμεν αὐτὰς τὰς παραγωγὰς νὰ
 εὐνοηθοῦν περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐξάπλωσιν τῶν ἀγορῶν μας. Πρὸς τὸν σκοπὸν
 αὐτὸν θὰ πρέπει νὰ κτευθῶμεν τὰς δημοσίας καὶ ἰδιωτικὰς ἐπενδύσεις κατὰ
 τρόπον ἀφήνοντα εἰς τὰς πτωχὰς χώρας τὴν δυνατότητα νὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ νέας
 ἀνοικτὰς διεξόδους. Ἡ θέσις ἐν ἰσχύϊ ἐνὸς τοιούτου προγράμματος, βασίζομένου
 ταυτοχρόνως ἐπὶ τῶν ἀνταλλαγῶν καὶ τῶν ἐπενδύσεων, θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἢ
 κλεῖς τῆς ἐπιτυχίας τῆς δευτέρας δεκαετίας ἀναπτύξεως.

Ὅμως, οἱ ἐν λόγῳ πόροι πρέπει νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἀποτελεσματικῶς.
 Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀφοσιωθῶμεν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀναπτύξεως μὲ ἀληθῆ ἐν-
 θουσιασμόν καὶ νὰ ἀντιληφθοῦν αἱ ὑπανάπτυκτοι χῶραι ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε
 σημαντικώτερον τούτου. Διὰ τοῦτο, αἱ ὑπανάπτυκτοι χῶραι πρέπει νὰ ἔχουν τὸ
 συναίσθημα ὅτι εὐρισκόμεθα παρὰ τὸ πλευρόν των, ὅτι ὕφίσταται ἀληθῆς ἀνεξαρ-
 τησία μεταξὺ τῶν προσπαθειῶν μας καὶ τῶν ἰδικῶν των καὶ ὅτι οἱ στόχοι μας
 εἶναι ἴδιοι μὲ αὐτοὺς ποὺ εὐχονται νὰ φθάσουν. Χωρὶς αὐτό, δὲν πρέπει νὰ ἐλπί-
 ζωμεν ὅτι θὰ εὐρωμεν εἰς αὐτὰς τὸ αἶσθημα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ κοινὸν ἔργον,
 οὔτε ὅτι θὰ ἀποκτήσωμεν τὸν σύνδεσμον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν
 πραγματικὴν πρόοδον. Ὅταν συνεκεντρώθησαν αἱ προϋποθέσεις αὐταί, εἰς τὸ
 παρελθόν, εἶχομεν θεαματικὰ ἀποτελέσματα, καὶ μάλιστα ἀληθῆ θαύματα, ὡς εἰς
 τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Φορμόζαν, τὴν Ταϊλάνδην καὶ ἄλλας χώρας.

Ἀναμφιβόλως ὑπάρχουν πολλὰ μέσα βελτιώσεως τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον
 αἱ ὑπανάπτυκτοι χῶραι κινοῦν τὴν οικονομίαν των ἀλλὰ τίποτε δὲν ἔχουν μεγα-
 λυτέραν σημασίαν ἀπὸ τὴν βελτίωσιν τῆς διαδόσεως τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνι-
 κῶν γνώσεων. Ὁ στόχος αὐτὸς ἠμπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῆ μερικῶς διὰ τῆς ἐνθαρ-
 ρύνσεως τῶν ἐργασιῶν ἐρεύνης (διὰ τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ παράσχωμεν σημαν-
 τικὴν βοήθειαν) ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν. Εἰς τὴν βιομη-
 χανίαν ὅσον καὶ εἰς τὴν γεωργίαν, αἱ καταβληθεῖσαι προσπάθειαι πρὸς ἐπίλυσιν
 τῶν προβλημάτων αὐτῶν ὑπῆρξαν, ἀτυχῶς μέχρι τοῦδε, λίαν ἀνεπαρκεῖς. Ἄλλὰ
 νομίζω ὅτι, βασικῶς, μόνον ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐκπαιδεύσεως θὰ δυνηθῶμεν
 νὰ ἔχωμεν ἀποτελέσματα. Δὲν πρόκειται τόσο, οὔτε τώρα οὔτε κατὰ τὴν προσεχῆ
 δεκαετίαν, περὶ αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν καὶ σπουδαστῶν, ἀλλὰ μάλ-
 λον περὶ τονισμοῦ τοῦ προβλήματος τῆς ποιότητος. Τὸ σχολεῖον πρέπει νὰ θεωρη-
 ται ὡς μέσον ἱκανοποιήσεως τῶν εἰς εἰδικευμένον προσωπικὸν ἀναγκῶν τῶν ὑπα-
 ναπτύκτων χωρῶν. Τὸ σχολεῖον πρέπει νὰ παρέχῃ γνώσεις προσηρμοσμένας πρὸς
 τὴν εἰδικὴν κατάστασιν τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν καὶ νὰ παύσῃ νὰ ἀντιγράφῃ
 ὅ,τι κάμνομεν ἡμεῖς, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι πάντοτε καὶ τὸ καλύτερον.

Κατὰ μέσον βρον τῆς αὐξήσεως τοῦ ὄγκου τῶν πόρων βοηθείας, τοὺς ὁποίους
 ἀνέφερον, καὶ μιᾶς μεγαλυτέρας ἀποτελεσματικότητος, αἱ ὑπανάπτυκτοι χῶραι θὰ
 ἔπρεπε — πρέπει νὰ τὸ ἐλπίζωμεν — νὰ δύνανται νὰ αὐξάνουν τὸ ἐθνικὸν προϊόν

των τουλάχιστον κατά 6% ετησίως κατά τὰ ἔτη 1970—1979 ἔναντι τοῦ ποσοστοῦ 5% τῆς παρελθούσης δεκαετίας. Ἡ πραγματοποίησις ἐνδὸς τοιοῦτου σκοποῦ δὲν θὰ ἴηκει, πάντως, πρὸς ἐξασφάλισιν ἰσορροπῶν πολιτικῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως, τῆς ὁποίας τὰ κράτη αὐτὰ ἔχουν ἀνάγκη διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ συνεχίσουν νὰ προσδεύουν πλέον μακροπροθέσμως. Χρειάζονται ἀπόλυτον κατανόησιν τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων καὶ βελτίωσιν τῆς κατανομῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ συμπληρώματος πλοῦτου καὶ εἰσοδήματος τῶν ὁποίων θὰ φέρη ἢ ἀνάπτυξις.

Ἐπομένως, αὐτοὶ οἱ δύο εἶναι οἱ κυριώτεροι τομεῖς, οἱ ὁποῖοι χρειάζονται τὸ περισσότερον ἔργον. Ὁ πρῶτος εἶναι ἡ ὑγεία, διότι ἡ κακὴ διατροφή καὶ κυρίως ἡ ὀφειλομένη εἰς ἔλλειψιν πρωτεϊνῶν, ἀντικατοπρίζεται εἰς τὰς φυσικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις τῶν ἀτόμων καὶ τὰ ἐμποδίζει νὰ διαδραματίσουν τὸν ρόλον των εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ νὰ ἀναπτυχθοῦν πλήρως εἰς τὴν ζωὴν. Πρὸκειται περὶ ἐνδὸς προβλήματος λίαν δυσχεροῦς, βεβαίως, ἀλλὰ εἰς τὴν λύσιν τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ ἀφιερωθοῦν σημαντικοὶ πόροι, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ χορηγήσις κρατικῆς βοήθειας προοριζομένης διὰ τὴν χρηματοδότησιν τῆς ἀγορᾶς τροφῶν ἰδιαίτερος πλουσίων εἰς πρωτεΐνας διὰ τὰ παιδιά κάτω τῶν 6 ἐτῶν, διὰ τὰ ὁποῖα ἡ ἔλλειψις πρωτεϊνῶν ἔχει τρομερὰς συνεπείας.

Δεύτερον, πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ αὐξηθῇ ἡ ἀπασχόλησις. Ὅσον τὸ ποσοστὸν δημογραφικῆς ἀναπτύξεως παραμένει ὡς ἔχει, τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεργίας θὰ γίνεταί ὀλονὲν σοβαρώτερον. Δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν μιᾶς χώρας ἀπὸ τὴν παρουσίαν εἰς τὰς πόλεις ἢ τὰ χωρία τῆς μιᾶς μάζης ἀνέργων.

Ἡ λύσις δὲν εἶναι εὐκολος, ἀλλὰ, ἐν ἀναμονῇ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ οἰκογενειακοῦ προγραμματισμοῦ πρὸς μείωσιν τῶν εἰσερχομένων κατ' ἔτος εἰς τὴν ἀγορὰν ἐργασίας, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐφεύρωμεν τὰ μέσα πρὸς μεγαλυτέραν χρησιμοποίησιν ὑπὸ τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς γεωργίας ἐργατικῶν χειρῶν ἀντὶ κεφαλαίων. Ἄν λάθωμεν ἐν παράδειγμα ἀπὸ τὰς ἀνεπτυγμένας χώρας, θὰ ἴητο νὰ δώσωμεν κυρίως σημασίαν εἰς τὰς θαρείας ἐπενδύσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν σημαντικὰ κεφάλαια. Ἀλλὰ τοῦτο δικαιολογεῖται εἰς ἡμᾶς ἐκ τῆς στενότητος ἐργατικῶν χειρῶν. Πρέπει, λοιπόν, νὰ βοηθήσωμεν τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας νὰ εὑρουν τὰ μέσα πρὸς χρησιμοποίησιν αὐτοῦ τῶν ὁποίων διαθέτουν ἐν ἀφθονίᾳ, τῶν ἐργατικῶν χειρῶν καὶ νὰ αὐξήσωμεν κατὰ προτεραιότητα τὴν ἀπασχόλησιν.

Ἀλλὰ, ὅπως συνέβη κατὰ τὰ ἔτη 1960—1969, ὅλαι αἱ προσπάθειαι θὰ καταλήξουν εἰς ἀπογοητευτικὰ ἀποτελέσματα, καὶ, μακροπροθέσμως, φοβοῦμαι ἔτι χειρότερα ἂν δὲν ἐπιτύχωμεν νὰ φέρωμεν τὴν πληθυσμιακὴν ἐξάπλωσιν εἰς λογικώτερα ὅρια. Ἐπὶ τοῦ παρόντος 65% κατὰ μέσον ὄρον τῶν ἐπενδυομένων ὅψ' ἡμῶν κεφαλαίων εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας μόλις ἐπαρκοῦν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δημογραφικῆς ἐξάπλώσεως καὶ μόνον ἐν τρίτον χρησιμοποιεῖται πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν ὑπαναπτύκτων λαῶν, εἴτε πρόκειται διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀτόμων εἴτε διὰ τὴν κοινωνικὴν ὠφέλειαν. Εἶναι οὐσιῶδες νὰ ὑπάρξουν ὀλιγώτερα νέα στόματα πρὸς διατροφήν. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι δύο φορές ταχύτερα εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας ἔναντι τῶν ἰδικῶν μας. Δὲν πρόκειται νὰ ἐμ-

ποδίσωμεν τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας νὰ προσδεύσουν, ἀλλὰ ἀπλῶς νὰ δεσμεύσωμεν τὴν τεραστίαν δημογραφικὴν ἀνάπτυξιν, ἣ ὁποία προεκάλεσε τὴν ἄνευ προηγουμένου πτώσιν τῆς θνησιμότητος.

Ἡ λοιπὸν θὰ ἔχωμεν πληθυσμὸν δλονὲν αὐξανόμενον εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας, ἣ θὰ παράσχωμεν καλυτέρας συνθήκας διαβιώσεως εἰς ὀλιγώτερα ἄτομα, αὐτὴν τὴν ἐκλογὴν ἀντιμετωπίζομεν. Μόνον ἢ δευτέρα περίπτωσις μοῦ φαίνεται λογική. Βεβαίως, θὰ προκληθῶμεν νὰ ἐπιδείξωμεν τί δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν, ὄχι μόνον εἰς τὸν τομέα τῆς τεχνολογίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς ἀνθρωπίνης συμπεριφορᾶς. Ἀλλὰ τὴν πρόκλησιν αὐτὴν πρέπει νὰ τὴν δεχθῶμεν καὶ νὰ προσπαθήσωμεν νὰ κάμωμεν ὅ,τι ἠμποροῦμεν. Εἶναι μία ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας προκλήσεις ποὺ ἀπηυθύνθησαν ποτὲ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα. Θὰ ὑποχρεωθῶμεν νὰ ρίψωμεν ὅλας τὰς δυνάμεις μας εἰς τὴν μάχην κατὰ τὴν προσεχῆ δεκαετίαν.

ΑΡΧΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ 1921 - 1970

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ε. ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΤΕΡΑ
ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

50 ΤΟΜΟΙ ΔΕΜΕΝΟΙ ΜΕ ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ ΕΤΩΝ, ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣ

Τὸ Εὑρετήριο Ὑψηλῆς καθοδηγεῖ ποικιλοτρόπως πρὸς πλήρη γνωσιολογίαν πάσης οικονομικῆς ἐννοίας καὶ προσανατολίζει πρὸς τὴν διεθνή βιβλιογραφίαν.

Ἀπαραίτητον διὰ βοήθημα καὶ τεκμηρίωσιν πάσης οικονομικῆς ἐργασίας.

ΤΙΜΗ : ΔΡΧ. 3.000

Διὰ σπουδαστὰς καὶ ὑπαλλήλους ἐκπτώσεις καὶ μὲ δόσεις.

ΓΡΑΦΕΙΑ : Πανεπιστημίου 42, Ἀθήναι

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 616-997